

Universal Declaration of Human Rights - Wayuu

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AKÜJIA SÜKUA'IPA SÜCHIKI SÜJUTU WAYUU SAU MMAKAT

So'u ka'i po'loo, kashi tisiiënpre, juyaa pol'lootua po'loo shikii mekiisattua po'loo shikii sünaïn müin pienchi shikii mekiisalümüin (1948), sü'tpüna tüü Kottirawaa sa'inraka tüü Naciones Uniiiras münaka, saapain süma shi'iraajirüin akua'ipa tüü a'inrushika süpüla sujutu wayuu sa'u mmakat. Tüü pütchi sülu'uwataka anain ashajuneer shi'ipa'aya karalo'utalu'u. Süchikije asawatünüin kasa makat anülia achuntunüsü namüin naa sülaulayuukana mma, "nerajirüin tüü pütchi alu'uwataanaka sülu'u karalo'utakat tüü, süpüla süshajünüinjatüin, saashajünüinjatüin, kachikiinjatüin shia sülu'upüna tüü e'ikuleepüleekat ekat e'in, nnojölünüinjatü ko'utküin sülu'uwataya sa'u tüü mmakat.

PÜTCHI SÜPULAPÜNA

JÜLÜJÜINJATÜ AIN taashi, kasalajana, kamaneejirawaa, sa'u tüü mmakat kayuupalasü sünaïnje kajütüin atuma tüü akua'ipa wanawakat napüla napüshua naa wayuukanairua.

JÜLÜJÜINJATÜ AIN aka meraajüin süma mojutüin atuma tüü pütchi aapüshika süpüla süjutu wayuu, watta saali tüü kasa mojusü a'innaka sa'upüna na'in wayuu; aka shia'in e'itaanüin ma'aka tüü kasa müliakana ma'i e'iree naa wayuukana, süpüla nasawatüin wanee mma eere akatatnüin no'ulia tüü momoluu jeema mülia, eere taashi nakua'ipa süpüla yootoo jee müsüya süpüla anouja sünaïn kasa nano'ujekat anain;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN a'inmajünüinjatü ma'i palaajana süchikua sujutu wayuu, sülu'u wane sükua'ipa eere neimalünüinjatüin na'in sülia ashüküjawaa sünaïn pasalawaa sa'u nakua'ipa;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN pa'inwaajiraa'injanain süchiirua aleewaa napüshua naa sülaülayuukana alu'uwatawa sa'u tüü mmakat;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN naa kottiraakana sünaïn tüü Naciones Uniiiras münaka no'unirüin na'in süchirua tüü achiki süpüla jatka sujutu wayuu sülu'u wanawain nakua'ipa jeyuu nama toloyuu; suma nayataajirain shiire anaata sümüliala wayuu sülu'u tüü anakat akua'ipa sünaïn taashi;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN naa sülaulayuukana mma sunainkana tüü aapüshi nanüiki süpüla ayaataajirawa nama naa sülu'ukana tüü Orkaniiasion te las Naciones Uniiiras münaka, süpüla kajütüinjatüin atüma, tüü akua'ipa acheejanaka napuleerua naa wayuukanairua;

JÜLÜJÜINJATÜ AIN aapanünüinjatü akua'ipa wanawa nekiiru'ümüin napüshua pütchika tüü süpüla anainjatüin saañajia napüla wayuu, süpüshua tüü pütchi alu'uwataanaka anain;

KOTTIRAWAA MÜLO'USÜKA

SÜKÜJAIN

TÜÜWAALAI SÜCHIKIMAAJATÜKA SÜJUTU WAYUU SAU TÜÜ MMAKAT, isakat anain wa'in acheküsü kapüla'in na'in naa sülaulayuuka mma otta müsüya natuma naa wayuukana jee tüü laulapiakat süpüla na'inrüin wancepia shia süma nashatünüinjatüin sukua'ipa sünaïn e'ikaa süchirua kajütüinjatüin atuma süpüshua sülu'uwataka achiirua pütchikat tüü.

SHI'PAJANA WANE (1)

Naa wayuukana jemeishi süpüla taashi süma wanawa sülu'u nakua'ipa, aka müin yaa epijainjana sünaïn anajiranawaa a'in nama napüshi.

SHI'PAJANA PIAMA (2)

Tüü alu'uwatanaka sülu'u pütchikat tüü napülatatü naa wayuukana napüshua nnojotüsü süpüla ko'utküinjanain sa'uje natapa'a, nanuiki nanoujain no'ummain jee müsüya sa'uje kasa ekat e'in wanawa'injatü napüla wanepia.

Otta müsüya naa wayuukanairua nojolinjana join apülaa sa'uje sükua'ipa no'ummain.

SHI'PAJANA APÜNÜIN (3)

Naa wayuukana eeshi süpüla kajutüinjatüin atuma napülerua tüü kataakat o'u, tüü taashi jee müsüya a'inmajuna akua'ipa süulia kasachiki.

SHI'PAJANA PIENCHI (4)

Nojolüinjachi aapünüin wane wayuu süpüla achepchia,apülajunüitpa kasa müsüaka tüya sülu'u sükua'ipa süpüshuaya.

SHI'PAJANA JARAI (5)

Nnojotüsü süpüla mulia'in a'in naa wayuukana atuma, nnojotüsü süpüla amojunüin nakua'ipa.

SHI'PAJANA AIPIRUA (6)

Kajutüinjatü nakua'ipa naa wayuukana eepunaale naya.

SHI'PAJANA AKARATCHI (7)

Wanawashi napüshua naa wayuukana so'upala tüü sülaulaka a'inmajia, anaaka naya joolu'u a'inmajünüin wanawa. Nojolüinjana letüin süulia tüü akua'ipa sülu'uwataka tüü pütchi karalo'utalüka.

SHI'PAJANA MEKHSAT (8)

Naa wayuukana eeshi süpüla asakajaa süchirua nakua'ipa laulapialu'upüna maaka shiinnule amüin tüü akua'ipa aapüshika namüin sülu'u tüü Konstitutionka.

SHI'PAJANA MEKIETSAT (9)

Nojolüinjachi ata'unüin wane wayuu masalajanoule.

SHI'PAJANA PO'LOO (10)

Naa wayuukana eeshisüpüla wanawain nakua'ipa sünnain aapajuna anuiki, o'upala sütuma tüü e'itarka süsalajana kasa süpüla shiitaanüinjatüin süsalajana nañajala sülu'u anakat akua'ipa.

SHI'PAJANA PO'LOO WANEMÜIN (11)

1. Wayuu ekai aküjünüin achiki sünnain kaañajala nnojolüinjachi süsalajanain ma'aka matujajule a'u; wane'ereja shiraajünapa sükua'ipa, shiitanetka süsalajana ma'aka sülu'uwatain laulayuu süpu'uya tüü.

2. Nnojolüinjana süsalajana'in wane kasa ekai masalajana'in wane suma saañajünüin aka sülu'uwatain sükua'ipa laulapia nnojolüinjatü joolu'u mülo'ulein süsalajana atuma ayatüinjatü saalii ma'aka so'ukai sañajünaka a'u.

SHI'PAJANA PO'LOO PIAMAMÜIN (12)

Nnojolüinjana eke'ejünüin a'in naa wayuukana sa'uje nakua'ipa nepialu'u, süma napüshi jee müsüya sa'uje tüü karalo'uta antakaa namüin a'inmajünüinjatü tüü nakua'ipa süulia jamajüin naya atuma.

SHI'PAJANA PO'LOO APÜNÜINMÜIN (13)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla waraitüin eepünaweele, eeshi süpüla kapüyain sülu'u tüü mma nachekakalü na'in.
2. Jee müsüya naa wayuukana eeshi süpüla antaa süma o'una sülu'uje no'ummain otta müsüya sülu'uje wane mma naatajatü.

SHIIPAJANA PO'LOO PIENCHIMÜIN (14)

1. Ma'aka nüchejanüle achiki wane wayuu sülu'u no'ummain, eeshi süpüla nüchüntüin akalijuna sülu'u wane mma eere anain nümüin.
2. Akua'ipakat tüü kajutüinjatü atuma süuleerua wane añajala ekai naatüin süulia sükua'ipa tüü Naciones Uniras münaka.

SHIIPAJANA PO'LOO JARAIMÜIN (15)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla sünüliamüin naya wane mma.
2. Nnojotüsü süpüla saakatnüin no'ulia sünülia no'ummainnnojotüsü achechetnüinjatüin shia nanain ma'aka nawanajaweere süulia.

SHIIPAJANA PO'LOO AIPIRUAMÜIN (16)

1. Nnojotsü pülajünüinjatüin namüin naa wayuukana kawayuuse, jieyuu nama toloyuunnojotsü erajanüinjatüin palajaana jalejeewolin, kasain nano'ujain anain kasatalüin nata, süpüla kapüshinjanain wanawainjana sülu'u anakat akua'ipa.
2. Akasalajünüshi naa wayuukana ma'aka nacheckule na'in.
3. Tüü wapüshika shia akümajaka wapüleerua tüü akua'ipakat, aka müin yaa wa'inmajüinjatü jee müsüya a'inmajünüinjatü natuma naa sülaulayuukana mma.

SHIIPAJANA PO'LOO AKARATCHIMÜIN (17)

1. Napüshua naa wayuukana eeshi süpüla kakoroloin naya, otta müsüya kakorolójirain nama waima wayuu.
2. Nnojotsü süpüla süsütünüin mojtoule nükorolo wane wayuu.

SHIIPAJANA PO'LOO MEKISALÜMÜIN (18)

Naa wayuukana eeshi süpüla taashi akua'ipa süpüleerua ano'uja, otta müsüya e'itana na'in sünain kasa anakat napüleerua.

SHIIPAJANA PO'LOO MEKIETSALÜMÜIN (19)

Naa wayuukanairua eeshi süpüla taashi akua'ipa sünain yootoo süchiki tüü kasa nekiiru'ukana nnojölünjana süsalajanain aashajawaa süma aapajana wane kasa achiki süpüla nülu'uwata'in shia süpüla saapajünüin epünaweere shia nülu'uwata'in achiki.

SHIIPAJANA PIAMA SHIKII (20)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla taashi akua'ipa süpüla a'inraa wane jutkataa jee müsüya kottirawa sülu'u mausii.
2. Nnojotsü süpüla achechetnüin a'in wane wayuu sünain süpushi wane jutkataa.

SHIIPAJANA PIAMA SHIKII WANEMÜIN (21)

1. Napüshua naa wayuukana eeshi süpüla nalu'uwataajirain nama naa sülaülayuukana alu'uwatawaa;ottamüsüya eeshi süpüla neitain wane nache'epu'ujana ekai nacheku in na'in.
2. Naa wayuukana eeshi süpüla erajaa wanawaa sukua'ipa tüü alu'uwatawaa sa'u no'ummain.
3. Jutchüin na'in naa wayuukana shia suyuupalaka sukua'ipa tüü alu'uwatawaa aka müin yaa jayasü sukua'ipa suka tüü woto münaka, süpüla aliikira naa shikiipu'unüinjanaka alu'uwatawaa su'lu'u anakat akua'ipa.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII PIAMAMÜIN (22)

Napushua naa wayuukana eeshi süpüla na'inmajünüin aküa'ipa, otta müsüya eeshi süpüla neraajüin süpüshua jamüin sukua'ipa shiitajia suwashirüin, suma sutnetshe tüü mmakalüirua süpüla anainjatüin na'in sünainje tüü kasa natujaakat a'u.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII APÜNÜINMÜIN (23)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla nayatain sünain kasa nayataweekat anain, suma sa'inmajününinatüira sukua'ipa nayatain suulia amüloulüi.
2. Naa wayuukana nnojülünjana ko'utküin wanawainjatü nakanajün, wanawale nayatain.
3. Nayataale naa wayuukana akanajünjana sünainje nayatain, süma wanawa'injatüin tüü nakanajaka suma nayatain, süpüla anainjatüin na'in sünain epijaa nuchounni.
4. Naa wayuunakana eeshi süpüla achejawaa sukua'ipa wane kottaa süpüla kajütüin atuma tüü keireekat na'insunain anatiraa nakua'ipa.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII PIENCHIMÜIN (24)

Nayataale naa wayuukana eeshi süpüla neemerain so'u wane ka'i, otta müsüya ayawatününinatü sukalia nayatain sapünapa namüin tüü eemerawaaka wala'injana sumairu.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII JARAIMÜIN (25)

1. Naa wayuukana eeshi süpüla epijawaa sulu'u anakat akua'ipa süma napüshi ma'aka sa'in kapuyaa, kashe'in, erajaana ayuipa, anaa sülu'u sükua'ipakat süpushua.
2. Naa jemeyuunnukana otta müsüya naa jo'uyuukana a'inmajününinjana süpüleerua kasa süpushua naa jo'uyuukana a'inmajününinjana sülu'u sükua'ipa süpushua a'itaina jemein süma waneejetüin napüshi.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII AIPIRÜAMÜIN (26)

1. Naa wayuukana napushua eeshi süpüla ekirajuna mojutüninatü shia napuleerua suttiana'in ekirajawaa nalatirapatüü, süpüla ko'omünüin natüjain wanawainjatü nakua'ipa sünain antaa sülu'umüin tüü ekirajaapulee mulo'usüka unipersitaa munaka aka sükua'ipa atuma.
2. Naa wayuukana ekirajününinjana süpüleerua anataa nakua'ipa suma atujaa kajutaa atüma tüü suchikika sujutu wayuu süpüla anainjatüin susanalia tüü mmakat süchirua asauta tüü anamia suchekaka achiki tüü Nasiones Uniiras munaka.
3. Napüla naa wayuukana eeshi süpüla aneekajaa tüü ekirajawaa aapuneeka namüin nachounni.

SHITPAJANAPIAMASHIKIIAKARATCHIMÜIN (27)

1. Napushua naa wayuukana eeshi süpüla erajirain wanaa nama naa waneirua sünain antiraa süchiki kasa anasü napüla napushua.
2. Naa wayuukana eeshi süpüla sa'inmajününin tüü kasa namüinka, otta müsüya tüü kasa nayuralaka nekiiru'uje suka na'in namuiwa'a.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII MEKHSALÜMÜIN (28)

Napushua naa wayuukana eeshi süpüla shiitaanüninatüin napüleerua wane sükua'ipa sa'u tüü mmakat süpüla pansainjatüin sañajia tüü sülu'uwatakat anain tüü pütchika.

SHITPAJANA PIAMA SHIKII MEKIETSALÜMÜIN (29)

1. Naa wayuukanairua jülüinjatüna'in nakua'ipa naa wayuu kapuyakiraaka nama aka anain naya süna'in epijawa anajiralee nakua'ipa napushua.
2. Shia'ala nnojotka anain süpüla na'inraa tüü apülajunaka napüleerua laülapialu'ujesüpüla anainjatüin sukua'ipa süpushua tüü kasakat.
3. Akua'ipakat tüü nnojotsü peipoloinjatüin suma tüü akua'ipa sülu'uwatakat anain tüü Naciones Uniiras münaka.

SHITPAJANA APÜNÜIN SHIKII (30)

Sülu'ukot karalo'utakat tüü nnojotsü aapanüinjatüin süpülainmüin tüü sülaülakot mma nnojotsü aapanüinjatüin napülainmüin no'utku wayuu, nnojutsü aapanuinjatüin süpüla nüpülain wane wayuu. Airuushi süpüla nnojolüinjatüin alatünüin a'upuna tüü pütchi süpülajatka süjutu wayuu sa'u tüü mmakat.
